



# طراحی محصولات تکافل خرد

مدرس:  
مریم مطوف





## ضرورت کارگاه

بیمه خرد اسلامی نوعی محصول تکافل است که برای پاسخگویی به نیازهای مالی خانوارهای کم درآمد برای مقابله با هزینه های قابل توجه یا به عنوان تسکین موقت و جزئی برای مشکلات مالی پیش آمده طراحی شده است. و شبیه به بیمه خرد است اما از نظر ویژگی های محصول با آن متفاوت است، و بر دو موضوع مقرون به صرفه بودن و سهولت دسترسی متمرکز است.

اقشار کم درآمد و فقیر عمدتاً در مناطق روستایی، شهرهای کوچک و حومه شهرها زندگی می کنند، بی توجه ترین افراد در جریان اصلی بیمه هستند و از حمایت کم و ناکافی برخوردارند اکثر افراد فقیر و کسانی که زیر خط فقر هستند در معرض خطرات مختلفی مانند بیماری، مرگ یا ناتوانی نان آور خانواده، بلایای طبیعی، تغییرات آب و هوایی (خشکسالی)، آتش سوزی یا سرقت دارایی هایی که منبع اصلی درآمد آنهاست، هستند.

بنابراین، برای دستیابی به جامعه ای عادلانه و عادلانه که در آن همه مردم، بدون استثنا، از حقوق، آزادی و ظرفیت دسترسی به خدمات و منابع برای ارتقای رفاه خود برخوردار باشند، باید از فقرا و سایر گروه های محروم حمایت بیشتری شود تا چنین موفقیتی تضمین شود. .



## ثمرات خیر تکافل خرد

- پوشش ریسکهای متعدد و متنوع و سفارشی سازی شده
- کمک به کاهش فقر
- بهبود سطح زندگی جامعه کم برخوردار
- تسهیم ایشان در سود صندوق
- کمک به برقراری عدالت
- گسترش فرهنگ مسولیت اجتماعی
- تقویت روحیه همبستگی
- ارتقای استانداردهای زندگی جامعه کم برخوردار
- تضمین برخی تسهیلات بانکی
- انرژی بخشیدی به رشد اقتصادی کشور
- حمایت از بنگاههای خرد.
- افزایش ضریب نفوذ بیمه
- ارزش افزوده محصولات



## مهمترین انواع تکافل خرد مورد نیاز جامعه کمتر برخوردار

- نوع اول: تکافل خرد خانواده
  - نوع دوم: اعتباروام های کوچک
  - نوع سوم: از کار افتادگی
  - نوع چهارم: پس انداز
- 
- Micro Takaful Insurance as a Tool to Guaranteeing Financing and Protecting Micro Enterprises



## پیش نیاز طراحی محصولات تکافل خرد

- انتخاب بخش و جامعه هدف ( کم برخوردار ) با استفاده از تعاریف و تحقیقات میدانی
- شناخت ریسکهای حول زندگی و کسب و کار جامعه هدف
- تعریف پوششهای خرد تکافلی
- امکان سنجی پوششهای مذکور از منظر ، قوانین ، آیین نامه ها ، کانال توزیع ، ارایه خدمات و ....
- ارزیابی ریسک و اکچوئری و قیمت گذاری
- طراحی تکافل نامه
- طراحی فرم پیشنهاد
- طراحی فرم اعلام خسارت
- پیش بینی نحوه رسیدگی به خسارات



## برخی نکات کلیدی در طراحی محصولات تکافلی

**مسایل خارجی :**

- رقابت

- تورم

- ریسکهای جدید مانند ریسک سایبری

- فن آوری

- فروشهای گروهی

- ارزش افزوده

- آینده پژوهی

...



## برخی نکات کلیدی در طراحی محصولات تکافل خرد

**مسایل داخلی:**

**ریسک مد نظر به طور تعریف شده و مشخص**

**حدود پوشش و تعهدات**

**دوره زمانی**

**شرایط خصوصی و عمومی**

**استثنائات**

**دوره آزاد**

**شرایط اصلی در بیمه خرد تکافل:**

**۱. سادگی: محصولات آن باید به گونه ای طراحی شوند که مناسب باشند**

**۲. هزینه: باید نسبت به توان مالی این گروه معقول باشد.**

**۳. سهولت: دسترسی به آن برای همه دسته ها باید آسان باشد**





## تکافل خانواده

### انواع تکافل خرد

به طور کلی می توان تکافل خرد را به ۵ دسته تقسیم نمود

-تکافل خرد خانواده :

-- سلامت

-محافظت

-سرمایه گذاری ( فرزندان ،خانواده های جوان ، خانواده های بالغ ، برنامه ریزی ازدواج ، برنامه شغلی )

-تکافل خرد اموال:

-وسایل حمل و نقل موتوری

-دوچرخه و ارابه

-آتش سوزی

-تجهیزات الکترونیک

-مهندسی

- و ...

-تکافل خرد مسولیت

-تکافل خرد کشاورزی و دام

-تکافل خرد کسب و کارهای کوچک



**تکافل خرد خانواده** شکلی از بیمه اسلامی است که به منظور ایجاد حمایت همه جانبه، پس انداز و امنیت مالی برای افراد و خانواده‌هایشان طراحی شده است. تکافل خانواده مبتنی بر اصول شریعت، راه حل های بیمه اخلاقی و شفاف را ارائه می دهد که با ارزش ها و باورهای افراد و جوامع مسلمان همخوانی دارد.

ویزگیهای تکافل خرد خانواده که میبایست در طراحی محصول در نظر گرفت:

-تعریف پوششهای شفاف و قابل درک  
-جداسازی ریسکها و پوششها به نحوی که همپوشانی با هم نداشته باشند  
( ریز پوششها )

-تعریف دوره های زمانی معنا دار ( فصلی ، پروژه ای و ... )  
-تعریف سرمایه و تعهدات به نحوی که ضمن پوشش اثر تخریبی تحقق ریسک از حداقل ممکن جهت مقرون به صرفه بودن برخوردار باشد.  
-در نظر گرفتن نحوه رسیدگی به خسارت و ارائه خدمات  
-طراحی بر اساس امکان فروش گروهی  
-محدود کردن شرایط خصوصی و عمومی



## محصولات تکافل خرد خانواده

### ۱- مرگ زودرس

مرگ برای همه بشریت امری مطمئن است. با این حال، هیچ نمی دانند چه زمانی می میرند. همه افراد همیشه در معرض خطر مرگ زودرس هستند. تأثیر مالی ناشی از مرگ زودرس یک نان آور می تواند طولانی مدت باشد. به این ترتیب، بسیاری از خانواده ها برای سال ها پس از از دست دادن یک نان آور احساس چالش مالی می کردند. آنها باید اقداماتی را برای انجام تعهدات مالی انجام دهند، مانند کار کردن در مشاغل اضافی یا ساعات طولانی تر، قرض گرفتن پول، برداشت پول از طرف حساب های پس انداز و سرمایه گذاری و نقل مکان به خانه های کوچکتر و ارزان تر.

برای اطمینان از اینکه عزیزانشان می توانند با استاندارد زندگی معقولی زنده بمانند، در صورت فوت یا از کارافتادگی نان آور، باید پس انداز کافی به عنوان درآمد جایگزین وجود داشته باشد. طرح تکافل خرد خانوادگی می تواند روشی موثر برای تامین میزان امنیت مالی در چنین

## ۲. ناتوانی کامل دائمی

از کارافتادگی دائمی کامل به معنای ناتوانی کامل و مداوم شرکت کننده در شرکت در هر نوع کسب و کار یا شغلی برای پاداش یا سود است. این ناتوانی می تواند به دلیل بیماری یا آسیب تصادفی باشد.

این وضعیت قطعاً بر شرکت کننده و خانواده اش تأثیر می گذارد. شرکت کننده و خانواده اش در برآورده کردن الزامات هزینه های زندگی و مراقبت های پزشکی با مشکل مواجه خواهند شد زیرا قادر به ایجاد درآمد نیست. فرد می تواند در طرح تکافل خرد خانوادگی شرکت کند تا درآمد از کارافتادگی یا پرداخت یکجا را در صورت بروز چنین معلولیتی تضمین کند.

**مهمترین تفاوت های تکافل خرد خانواده و تکافل خانواده :**

- مشخص شدن و جداسازی ریسکهایی که منجر به از کارافتادگی می شود

- خدمت محوری تکافل خرد

- تامین حق بیمه توسط انجمن های حمایتی

- ارتقای شرایط واگذاری

### ۳- پیری و بازنشستگی

برخی از افراد مشتاقانه منتظر بازنشستگی به عنوان زمانی برای استراحت، سفر و لذت بردن از زندگی هستند. ولی برای جامعه کم برخوردار، فقط حس ترس ایجاد می کند. و مهم است که آیا آنها برای سن بازنشستگی آماده هستند یا خیر. برای فرد بازنشسته مهم است که از نظر مالی خودکفا باشد و بتواند در طول سال های باقی مانده از خود و خانواده اش حمایت کند بحران های بهداشتی، مالی یا خانوادگی ممکن است شرایط سختی را برای دولت ها نیز بوجود بیاورد.

در حال حاضر انجمن ها و سازمان های حمایتی بیشتر بر هزینه های حال جامعه کم برخوردار متمرکز هستند در حالیکه با آینده نگری می توانند سهمی از این هزینه را به بیمه و یا تکافل خرد زندگی اختصاص دهند تا برای مثال صرفا هزینه های بهداشتی ایشان را تضمین نمایند.

برخی پوشش های ارابه شده در تکافل خرد پیری :

-بهداشت عمومی

-درمان بیماری های لاعلاج

-هزینه نگهداری از سالمند

-هزینه اسکان شرکت کننده و خانواده تحت سرپرستی



## محصولات تکافل خانواده

### ۴- درمان و سلامت

همزمان با همه گیری کرونا در سراسر جهان تکافل خرد سلامت نیز وارد فاز جدیدی شد و بجز درمان و هزینه های پزشکی ، پیشگیری را در قالب ارایه هزینه های واکسن و استفاده از مواردی که پیشگیری از بیماری را تقویت می کرد ، مورد توجه بیشتری قرار داد . هم اکنون محصولات تکافل خرد به ارایه پوشش خرید ماسک و لوازم شوینده نیز گسترش یافته است . این همان نیازهای واقعی جامعه کم برخوردار است



# انواع طرح های تکافل خانوادگی

## طرح تکافل خرد خانوادگی فردی

### ۱- تکافل خرد خانوادگی معمولی

این برنامه ها شامل پس انداز، آموزش، وام مسکن، بهداشت و سواران است. شرکت کنندگان و ذینفع آنها مزایای مالی ناشی از فوت و از کارافتادگی دائمی و همچنین پس انداز بلندمدت (سرمایه گذاری) و سود سرمایه گذاری را دریافت خواهند کرد

### ۲- پس انداز و سرمایه گذاری

طرح تکافل خرد پس انداز شامل عناصر پس انداز و بازده سرمایه گذاری با حمایت فردی است. این یک طرح از نوع سرمایه گذاری است که در سود شرکت می کند و بین شرکت کنندگان توزیع می شود. این طرح برای بهینه سازی بازده سرمایه گذاری برای شرکت کنندگان طراحی شده است. مهمترین دلیل طراحی این تکافل نامه عدم دسترسی جامعه کم برخوردار به راههای موثر پس انداز و مدیریت پولهای خرد است

### 3- آموزش و پرورش

این طرح حمایت و پس انداز بلندمدت را برای تامین هزینه های آموزش عالی کودک فراهم می کند..



وام

- خرید و مالکیت خانه یکی از دستاوردهای زندگی است که اساسا یکی از نیازهای اساسی انسان به سرپناه را برآورده می کند. با این حال، جامعه کم برخوردار بیشتر مشکل اجاره مسکن دارند که وامهای تامین اجاره با مشکلاتی مواجه است و شرکتهای تکافلی با همکاری بانکها می توانند پوشش تضمین پرداخت وام را، ارائه دهند
- مستمري بازنشستگي
- محصولاتى که بخشى از سهم برای خرید واحدهای سرمایه گذاری مانند واحدهای سهام یا اوراق بهادار با درآمد ثابت استفاده می شود. اینها محصولاتى هستند که در هنگام تحقق ریسک و یا در سرمایه گذاری ، شرکت کنندگان را در سهام مشخص ، سهم می نمایند .







## محصولات تکافل خرد خانواده

- طرح تکافل خرد خانوادگی گروهی
- برنامه های تکافل گروهی خانواده که توسط کارفرمایان، باشگاه ها، انجمن ها و سازمانهای مرتبط انجام می شود) شامل درمان گروهی و طرح بازنشستگی گروهی است
- طرح مزایای کارکنان: که بیشتر بر پس انداز و سرمایه گذاری کارکنان تمرکز دارد
- مزایای شرکت در چنین طرحی برای کارفرما یا انجمن:
- □ تصویری دلسوزانه از کارفرما/انجمن را به تصویر می کشد □ روحیه و بهره وری کارکنان/اعضا را تقویت می کند □ کارمندان/اعضا را جذب و حفظ می کند □ معافیت مالیاتی □ جذب بهتر کارکنان
- اعتبار گروهی تکافل خرد
- این طرح به گونه ای طراحی شده است که در صورت فوت شرکت کننده (که متقاضی/وام گیرنده است) یا در صورت از کار افتادن کامل و دائمی شرکت کننده، پوشش پرداخت تسهیلات/بدهی های مالی معوق به هر موسسه ای را ارائه دهد. این طرح در مالزی در بین دارندگان تامین مالی شخصی و کارت اعتباری بسیار محبوب است که در آن موجودی کارت اعتباری معوق توسط اپراتور تکافل در صورت فوت یا از کار افتادن کامل دائمی عضو تسویه می شود.



# تکافل خرد اموال

- برخی تحقیقات در مالزی نشان می دهد که (۱) اکثر گروه های کم درآمد هیچ طرح حفاظتی اعم از متعارف یا کوچک در حفاظت از خانه ها و وسایل منزل خود را تهیه نمی کنند. (۲) دلایل شامل کمبود اطلاعات و دانش در مورد میکرو تکافل است که در آن آگاهی محدودی در مورد دسترس بودن طرح حفاظتی با مبلغ مشارکت معقول دارند، (۳) اکثر گروه های کم درآمد با اطاعات کمی که به ایشان داده شد علاقه مند شدند که در تکافل خرد گروهی و گسترده شرکت نمایند
- تکافل خرد اموال بسیار شبیه بیمه خرد اموال می باشد با تفاوت ساز و کار مالی بر اساس شریعت
- تکافل خرد اموال در جبران خسارتهای به دولتها کمک شایانی می نماید
- جبران خسارتهای حتی در محیط زیست و بهداشت تاثیر مثبت دارد



## برخی موارد در طراحی محصول تکافل خرد اموال

- اموال و داراییهای قابل پوشش جامعه کم برخوردار شناسایی شود
- ریسک حول تکافل خرد اموال ، ممکن است متفاوت با تکافل اموال باشد
- گروهی در نظر گرفته شود
- در تامین حق بیمه سهم سازمانهای حمایتی در نظر گرفته شود
- در خصوص شناسایی اموال و ارزیابی خسارت در تکافل نامه چاره ای اندیشیده شود
- پوششهایی که از سازمانها و انجمنهای خیریه دریافت می کنند شناسایی گردد





## انواع تکافل خرد اموال

- – اربابه و دوچرخه
- – منزل و اثاثه
- کسب و کار
- ادوات کشاورزی غیر موتوری
- حیوانات باربر
- تجهیزات الکترونیک





## تکافل خرد کشاورزی

- کشاورزی به دلیل شرایط نامساعد جوی و بیماری های محصول خارج از کنترل کشاورزان، صنعت پرخطری محسوب می شود. که باعث عواقب جدی مانند از بین رفتن محصول، فقر و ناامنی غذایی می شود که می تواند بر پتانسیل توسعه اقتصادی این بخش تأثیر منفی بگذارد. این سناریو نیاز به داشتن یک طرح بیمه و تکافل محصول برای محافظت از ضرر مالی دارد. با این حال، طرح های ملی بیمه محصولات کشاورزی کافی و پوشاننده ریسک نیست. این حمایت برای کشاورزان خرده مالک برای ایجاد رشد اقتصادی پایدار و امنیت غذایی قفسیاری حیاتی است. در این راستا از وقف و تبرع به عنوان یک روش تامین مالی استفاده می شود، در حالی که تامین مالی جمعی بستر آن است. پلتفرم تامین مالی جمعی نیز می تواند جامعه را از نظر حمایت های معنوی و مالی به توسعه کشاورزی اختصاص دهد و با حمایت از بخش کشاورزی، کشاورزان خرد را قادر به رشد اقتصادی کرده و فرصت های شغلی قابل توجهی را برای کشور به ویژه برای کشاورزانی که خرده مالک هستند به ارمغان بیاورد میکرو تکافل نقش مهمی در تشویق کشاورزان خرده مالک ایفا می کند زیرا ثبات درآمد را تضمین می کند و از خرده مالک ها در برابر ضررهای ناشی از شکست محصول محافظت می کند. مانند ابزاری عمل می کند که به خرده مالکان اجازه می دهد تا بازده و ریسک قیمت خود را مدیریت کنند. همچنین فرصتی را برای کارآفرینان کشاورزی کوچک فراهم می کند تا به تولید ناخالص داخلی کشور کمک کنند.



## تکافل خرد کشاورزی

- پرورش دام برای کسب سود یکی از مخاطره آمیزترین جنبه های راه اندازی یک کسب و کار کوچک دامداری است که می تواند تمام سرمایه یک دامدار خرد را در برگیرد. توانایی دامدار در حفظ سلامت و ایمن نگه داشتن حیوانات، در نهایت معیشت و نیازهای اساسی او و خانواده اش را تحت تاثیر قرار می دهد. واقعیت این است که یک بیماری دام می تواند یک مرتع پر از گاو یا سایر دام ها را در عرض چند روز از بین ببرد و در نتیجه کسب و کار ایشان را در معرض ضررهای مالی فاجعه بار قرار دهد. داشتن یک تکافل نامه مدون دام، کسب و کار دامدار را از موارد غیرقابل تصور محافظت می کند و خطر ضرر ناشی از شرایط منفی پیش بینی نشده را به حداقل می رساند.





## موارد مهم در طراحی تکافل خرد کشاورزی:

- الزاما گروهی
- حتی المقدور پارامتریک
- همگامی با دولت و صندوق کشاورزی (یکپارچه سازی )
- کشف پوششهای مشترک
- تحدید ریسکها
- هماهنگی با بانکها
- هماهنگی با سازمانهای مرتبط با ریسک مانند آب و هواشناسی ، منابع طبیعی و .....
- ارتقای سطح ایمنی و شروط پیشگیرانه
- هماهنگی با موسسات آموزشی
- ارزش افزوده
- توجه به وقف در تکافل خرد کشاورزی
- ارزش بازار در زمان برداشت
- ارزش نهاده ها مانند بذر و سموم



## محصولات کشاورزی تکافل خرد

- تکافل خرد بلایای طبیعی مانند سیل ، زلزله ، رانش زمین و ...
- تکافل خرد یخ زدگی
- تکافل خرد خشکسالی
- تکافل خرد حمله حشرات
- تکافل خرد فقدان سموم شیمیایی و عدم دسترسی
- تکافل خرد حوادث کشاورزی
- تکافل خرد تلف محصولات در انبار
- تکافل خرد دام ( تلف دام بر اثر بلایای طبیعی و شیوع بیماری )
- مکمل
- شالیزار
- آبزیان







## چند نمونه از عناوین محصولات تکافل خرد در کشورهای خارجی

- ***Hajj Umrah Protector***
- **Accidental Disablement Protector**
- **Income Protector**
- **Crisis Protector**
- **Ihsan**
- **Cancer Protector**
- **Infant Secure**
- **Contributor Parent Protect**
- **Group Partial and Permanent Disability**
- **Terrorism**





## تنظیم فرم پیشنهاد و تکافل نامه

- - شفافیت در طرح سوالات و پوششها
- تفهیم مشتری در خصوص شرایط محدود کننده ( ایمنی ، اطلاعات نادرست و .... )
- ارایه اطلاعات مدل مالی تکافل نامه در فرم پیشنهاد و تاییدیه شرکت کننده ( اعم از وقف ، تبرع ، سود صندوق و ... )
- عدم همپوشانی سوالات و یا مطالب
- مجمل ولی بهینه و کارآمد
- درج نام راهنما و تاییدیه ایشان
- تنظیم فرمهایی برای شرکت در طرحهای ترکیبی
- ارایه طرحهای مشخص جهت انتخاب شرکت کننده ( مانند طرح طلایی ، نقره ای و ... )
- ارایه فرم پیشنهاد به زبان فارسی و زبان دوم رایج در منطقه
- .....





# با سپاسی از شما

